

18. INTOSAI KONGRESİ ÜZERİNE

İhsan ÇULHACI*

SUNUŞ

1953'te Küba'nın başkenti Havana'da gerçekleştirilen uluslararası kongre sonucunda oluşturulan INTOSAI*, daha sonra kurulan çok sayıdaki bölgesel teşkilatları ve daimi ve özel görevli çalışma grupları ile dünyadaki en etkin uluslararası örgütlerden birisi haline gelmiştir. Bağımsız ve siyaset dışı bir organizasyon olan ve Birleşmiş Milletler üyesi tüm ülkelerin yüksek denetim kurumlarının üyesi bulunduğu INTOSAI, her üç yılda bir değişik ülkelerde kongreler düzenleyerek, yüksek denetim alanında ve ilgili mali ve yönetsel konularda güncel gelişmelerin tartışılmasını ve kararlar alınmasını sağlayan bir forum oluşturmaktadır.

Önceki kongrelerden farklı özelliklere sahip 18. INTOSAI Kongresi (INCOSAI*) ise, 142 ülke Sayıştayının katılımı ile 10-16 Ekim 2004 tarihlerinde, Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de gerçekleştirilmiştir. Bu Kongre, 51 yıllık INTOSAI tarihinde, aldığı kararlar kadar, gerçekleştirilen faaliyetler ve erişilen sonuçlar itibariyle de bir dönüm noktası niteliğindedir.

Büyük ölçüde INTOSAI'nin resmi 4 aylık süreli yayını olan "International Journal of Government Auditing" adlı derginin Ocak 2005 INCOSAI Özel Sayısı'ndan ve ilgili diğer dokümanlardan derlenen bu çalışma, tüm ülke Sayıştayları için çok büyük önem taşıyan bu Kongre'de cereyan eden gelişmeler hakkında kısa ve genel bir bilgi vermeyi ve asıl olarak, Kongre'ye "dönüm noktası olmak" vasfını kazandıran Stratejik Plan ve Kongre Temaları hakkında, Kongrede kabul edilen Budapeşte Bildirgesi'nde yer alan ifadeler ışığında okuyucuyu bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

* Sayıştay Denetçisi

* International Organization of Supreme Audit Institutions / Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları (Sayıştaylar) Örgütü

* International Congress of Supreme Audit Institutions / Uluslararası Yüksek Denetim Kurumları (Sayıştaylar) Kongresi

KONGREYE GENEL BAKIŞ

Kongrenin başlıca çıktılarını ve önemli olaylarını şu şekilde özetlemek mümkündür:

- INTOSAI'nin vizyon ve misyon tanımlamalarını, temel değerlerini ve önümüzdeki yıllarda yapacağı çalışmaların yönünü belirleyecek dört stratejik hedefi de içeren ilk INTOSAI Stratejik Planı oybirliğiyle kabul edilmiştir.

- INTOSAI Tüzüğünde, Stratejik Planın uygulanmasına destek sağlayacak ve üyelik sisteminin uluslararası ve ortak üyelikleri de içerecek şekilde genişletilmesine imkan sağlayacak gerekli değişiklikler yapılmıştır.

- Stratejik Planda yer alan 4. Stratejik Hedefe (INTOSAI'yi örnek bir uluslararası örgüt haline getirmek) ulaşılmasına destek sağlamak amacıyla Yönetim Kurulu bünyesinde Mali ve İdari Komite kurulmuştur.

- Stratejik Plan ve Kongrede ele alınan iki Tema (1- Sayıştaylar Arasında İkili ve Çok Taraflı İşbirliği İmkanları, 2- Ulusal, Bölgesel, Yerel ve Özerk Kurumlarca Gerçekleştirilen Denetim Çalışmaları Arasında Eşgüdümün Sağlanması) üzerinde varılan sonuçlar ve önerileri içeren Budapeşte Bildirgesi benimsenmiştir.

- Denetim ve iç kontrol standartları, kamu borçları, özelleştirme, bilişim teknolojileri ve çevre gibi konular hakkında geniş bir mesleki standart, rehber, metodoloji ve iyi uygulama örnekleri yelpazesi kabul edilmiştir.

- INTOSAI'nin yeni Genel Sekreteri Dr. Josef Moser, görevini sefeli Dr. Franz Fiedler'den devralmıştır.

- Kongre haftası boyunca elliden fazla resmi toplantı, tartışma grubu toplantısı ve atölye çalışması gerçekleştirilmiştir.

- Dünyanın her bölgesinden Sayıştay Başkanları ve mensuplarına, bilgi ve deneyimlerini paylaştıkları resmi olmayan görüşme ve toplantılar gerçekleştirme imkanı sağlanmıştır.

- Sayıştaylar ile uluslararası hesap verme sorumluluğu alanında faaliyet gösteren diğer önemli kuruluşlar arasında diyalog ve ortaklık ilişkileri teşvik edilmiştir.

- Meksika Sayıştayının 2007 yılındaki 19. INCOSAI'ye Mexico City'de ev sahipliği yapmak yönündeki daveti kabul edilmiştir.

Kandutsch ve Staats Ödülleri

Jorge Kandutsch anısına, üstün başarı ve katkıları nedeniyle layık görülen bir Sayıştaya verilen Kandutsch ve Elmer Staats anısına, INTOSAI Dergisinde yayımlanan en iyi makalenin yazarına verilen Staats Ödülleri, 51 yıllık INTOSAI tarihinde sekizinci kez sahiplerini bulmuş ve ödüller sahiplerine Kongrede gerçekleştirilen törenle takdim edilmiştir.

INTOSAI programlarına, Komitelerine ve Çalışma Gruplarına yaptığı örnek ve sürekli liderlik ve katkılarından dolayı Birleşik Krallık Denetim Ofisi (NAO) Kandutsch Ödülü'ne layık görülmüştür. NAO'nun Özelleştirme Denetimi Çalışma Grubunun Kurucu Başkanı olarak üstlendiği rolün yanı sıra, Doğu Avrupa Sayıştaylarının kapasite artırımı çalışma ve projelerine sağladığı katkı dikkate değer bulunmuştur.

Staats Ödülü'ne ise, Tunus Sayıştay Daire Başkanı Jameliddine Khemakhe, INTOSAI Dergisinin Nisan 2001 sayısında yayınlanan "Bütüncül Denetim" başlıklı makalesiyle layık görülmüştür.

INTOSAI Komiteleri ve Çalışma Gruplarının Kongrede Sundukları Raporlar ve Çalışma Planları

INTOSAI Komiteleri ve Çalışma Gruplarının yürüttükleri faaliyetler, Örgütün misyonunun başarıyla yerine getirilmesi bakımından hayati önem taşımaktadır. Budapeşte'deki 18. INCOSAI'de, Komiteler ve Çalışma Grupları; bir önceki Kongreden bu yana kaydettikleri ilerlemeler, ortaya koydukları ürünler ve gelecekteki planlamalarına ilişkin hazırladıkları çalışma ve raporlarını Kongreye sunmuşlardır. Aşağıda, Komite ve Gruplar hakkında genel açıklamalar yanında, sundukları raporlar ve faaliyetlerine ilişkin özet bilgilere yer verilmektedir.

Denetim Standartları Komitesi (DSK):

Komite tarafından hazırlanan "Performans Denetimi Uygulama Rehberi" Kongreye sunulmuş ve onaylanmıştır. Performans denetimi konusunda uzun süredir çalışmalar yürüten Sayıştayların deneyimlerini yansıtan Rehber, performans denetim ilkelerini belirlemekte ve performans denetimlerinin planlanmasına, yürütülmesine ve sonuçlarının sunulmasına ilişkin yol gösterici bilgilere yer vermektedir.

"Performans Denetimi Uygulama Rehberi", INTOSAI İnternet sitesinde (www.intosai.org) beş resmi INTOSAI dilinde ve merkezi İsveç Sayıştay bünyesinde bulunan Komitenin kendi İnternet sitesinde

(www.rigsrevisionen.dk/asc) yer almaktadır. DSK, bütün Sayıştayları, belirtilen İnternet sitesi üzerinden de erişilebilen denetim standartları online bibliyografyasına, kendi standart ve rehberlerini kaydetmeye davet etmektedir.

Ayrıca Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants – IFAC) ve Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu (International Auditing and Assurance Standards Board – IAASB) ile yakın işbirliği halinde yürütülmekte olan Mali Denetim Rehberi oluşturulmasına ilişkin çalışmalar, öngörülen program dahilinde yürütülmeye devam edilmektedir.

Sayıştayların Bağımsızlığı Alt Komitesi:

17. INCOSAI’de alınan tavsiye kararı uyarınca, Sayıştayların bağımsızlığına ilişkin konularda çalışmalar yapmak üzere Kanada Sayıştayının başkanlığında kurulan Alt Komitenin faaliyet alanına ilişkin olarak geliştirdiği prosedürler, 18. INCOSAI’de kabul edilmiştir.

Enron Krizi ile birlikte, Alt Komite, denetçilerin bağımsızlığı konusuna da eğilmiş ve INTOSAI Etik Kuralları ve Denetim Standartlarında yer alan mevcut ilkelerin, IFAC ve diğer standart koyucu örgütler ve mesleki kuruluşlar tarafından ortaya konan bağımsızlık ilkeleri göz önüne alınarak yeniden değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varmıştır. INTOSAI Yönetim Kurulunun Ekim 2003’teki toplantısında, Alt Komitenin etik kurallarına ilişkin olarak getirdiği öneriler kabul edilmiştir.

Alt Komitenin 18. INCOSAI’de kabul edilen 2004-2007 Çalışma Planında, Sayıştayların bağımsızlığı konusunda çalışmalar yapmak ve bu çalışmaları 19. INCOSAI’de sunmak üzere, INTOSAI bünyesindeki EUROSAI (European Organization of Supreme Audit Institutions / Avrupa Ülkeleri Sayıştayları Örgütü), ASOSAI (Asian Organization of Supreme Audit Institutions / Asya Ülkeleri Sayıştayları Örgütü) gibi Bölgesel Gruplar nezdinde çeşitli oluşumların kurulması öngörülmektedir.

Muhasebe ve Raporlama Komitesi:

Komitenin asıl faaliyeti, IFAC bünyesindeki Kamu Kesimi Komitesinin muhasebe standartları oluşturmaya yönelik toplantılarında gözlemci ve katılımcı sıfatıyla yer almaktır. Kabul edilen Stratejik Planla birlikte, her ne kadar Komitenin bağımsız çalışmalar yürütmemesi öngörülse de, muhasebe standartlarına ilişkin INTOSAI faaliyetleri devam edecek ve aşağıdaki konulara ilişkin olacaktır:

- IFAC Kamu Kesimi Komitesinin standart koyma faaliyetlerine katılım,

- Kamu Kesimi Komitesinin mevcut ve planlanan faaliyetleri hakkında INTOSAI üyelerine periyodik raporlar sunma,
- INTOSAI üyelerini, Kamu Kesimi Komitesi tarafından ortaya konan taslaklar ve benzeri dokümanlar hakkındaki yorumlarını doğrudan Kamu Kesimi Komitesine bildirmek yönünde teşvik etme,
- Sayıştaylar arasında bilgi alış verişi ve paylaşımı imkanları oluşturma.

İç Kontrol Standartları Komitesi:

Komitenin son üç yıllık dönemdeki çalışmaları, ağırlıklı olarak, 1992 yılında hazırlanan İç Kontrol Standartları Rehberini;

- Treadway Komisyonu Sponsor Örgütleri Komitesi tarafından çizilen iç kontrol çerçevesini de kapsayacak,
- İşlemlerin etik boyutuna daha fazla ağırlık verecek ve
- Bilişim teknolojilerinin kontrolü konusuna daha fazla önem verecek

şekilde güncellemeye yöneliktir. Bu doğrultuda hazırlanan “Kamu Kesimi İçin İç Kontrol Standartları Rehberi”, Budapeşte’de sunulmuş ve kabul edilmiştir. Rehber, yalnızca INTOSAI üyelerinin değil, aynı zamanda İç Denetçiler Kurumunun (Institute of Internal Auditors) ve IFAC’ın da konuya ilişkin yorum ve görüşlerini yansıtmaktadır.

Kamu Borçları Komitesi:

Komite, INTOSAI üyelerine yönelik olarak yaptığı kamu borçlarının denetimi konusundaki araştırma, detaylandırma ve yayımlama faaliyetlerine bir yenisini eklemiş ve “Mali Cephe: Borç Yönetimi ve Sayıştayların Rolü Hakkında Çıkanlar” ve “Kamu Borç Yönetimi ve Mali Zayıflıklar: Sayıştayların Olası Roller” adlı iki çalışmayı hazırlamış ve yayımlamıştır. Kongrede sunulan ve onaylanan söz konusu çalışmalar, Komitenin Internet sitesinde beş INTOSAI resmi dilinde yer almaktadır.

Bilişim Teknolojileri Denetim Komitesi:

Komite; oluşturduğu elektronik bilgi işlem rehberleri, yayımladığı “intoIT Dergisi”, Internet sitesinde yer verdiği bilişim teknolojileri (BT) alanındaki geniş kapsamlı bilgiler ve üç yılda bir düzenlediği performans denetimi seminerleri vasıtasıyla, BT ile ilgili konularda bir bilgi paylaşım platformu olma işlevini sürdürmüştür.

Bilgi alış verişinin yanında, Komite, çeşitli faaliyetler yoluyla bilgi ve beceri artırımı konularına da odaklanmış, dokümanlarına Internet sitesinde de yer verdiği BT denetimi kursları düzenlemiştir.

Komite ayrıca, performans denetimiyle ilgili materyaller için bir başvuru kaynağı listesi de hazırlamıştır. Söz konusu kaynaklara, Komitenin Internet sitesinden erişilebilmektedir.

Ayrıca mali denetim dışındaki denetim türleri için Bilgisayar Destekli Denetim Teknikleri (Computer Assisted Audit Techniques – CAATs) ve siber hukukun uyumlaştırılması üzerine Komite bünyesinde yürütülen araştırma projeleri tamamlanmış, BT alanındaki yolsuzlukla mücadele ve e-devletin denetimi konularındaki araştırma çalışmalarına ise devam edilmiştir.

Özelleştirme Çalışma Grubu:

2004'te onuncu yılını kutlayan 40 üyeye sahip Grup, bu süre boyunca, değişen şartlar çerçevesinde çalışma programını, ekonomik düzenlemeleri ve kamu kesimi/özel sektör ortaklıklarını da kapsayacak şekilde genişletmiştir.

Grubun “Kamu Kesimi/Özel Sektör Ortaklıklarında Risk Denetimi İçin İyi Uygulama Rehberi” adlı yayını ve sunduğu çalışma programı Kongre tarafından kabul edilmiştir.

Çevre Denetimi Çalışma Grubu:

Grup tarafından Kongreye “Çevre Denetimi ve Uygunluk Denetimi” ve “Sürdürülebilir Kalkınma: Sayıştayların Rolü” başlıklı iki çalışma sunulmuş ve bu çalışmalar Kongre tarafından INTOSAI rehberleri olarak kabul edilmiştir.

Bunun yanında, Grubun Internet sitesinde de yer almakta olan su konularının denetimi ve atık yönetiminin denetimi konularındaki çalışmalar ve Grubun, bütün INTOSAI üyelerince cevaplanan 2003 yılındaki anketinden yararlanılarak hazırlanan 2005-2007 Çalışma Planı Kongre tarafından benimsenmiştir.

Grup, söz konusu dönemde, ana tema olarak, biyolojik çeşitliliğe odaklanmayı ve yürüttüğü işbirliği faaliyetlerini arttırarak sürdürmeyi hedeflemektedir.

Uluslararası Kurumların Denetimi Çalışma Grubu:

17. INCOSAI'de Norveç Sayıştayının başkanlığında kurulan bu süreli/ad hoc Çalışma Grubu, görevini yerine getirmesinin ardından Budapeşte'de

dağılmıştır. Grup tarafından hazırlanan ve uluslararası örgütlerin denetiminde gözetilmesi gereken ilkeler, söz konusu ilkelere ve örgütlerin denetimine ilişkin uygulama örnekleri ile kendi yaptığı uygulamalar hakkındaki dört çalışma, INTOSAI İnternet sitesinde beş resmi INTOSAI dilinde mevcuttur.

Program Değerlendirme Çalışma Grubu:

Fransa Sayıştayının başkanlığındaki Grup, Kongrede, “Sayıştaylar İçin Program Değerlendirmesi: İlk Kitap” başlıklı bir taslak doküman sunmuştur. Söz konusu doküman, temel program değerlendirme kavramları, Sayıştayların konuya ilişkin uygulamaları ve dünyadaki değerlendirme konusunda uzman birlik ve gruplar hakkında özet bilgiler içermektedir.

Uluslararası Karapara Aklanmasıyla Mücadele Çalışma Kolu:

2002 yılında Peru Sayıştayının başkanlığında kurulan Kolun amacı;

- Karapara aklanması konusunda Sayıştaylar ve diğer uluslararası örgütler arasında işbirliğinin geliştirilmesi,
- Karapara aklanması konusunda Sayıştayların uzmanlık ve yetki alanları dahilinde politika ve stratejilerin oluşturulması, paylaşılması ve
- Karapara aklanmasına karşı geliştirilen ulusal ve uluslararası yasal çerçeve dahilinde Sayıştaylar için politika, strateji ve eylemler tasarlanmasıdır.

Çalışma Kolu, öngörülen çerçevede faaliyetlerini yürütmeye devam etmektedir.

INTOSAI Gelişim Girişimi (INTOSAI Development Initiative – IDI)

IDI 2001-2006 Stratejik Planının uygulamaya konmasının ardından INTOSAI Bölgesel Gruplarının desteğiyle yürütülen çalışmalar sayesinde, söz konusu Grupların sağlıklı birer eğitim altyapısına ve eğitim uzmanı kadrosuna sahip olması sağlanmıştır.

Planda öngörülen faaliyetler çerçevesinde, çevre denetimi ve kamu borçlarının denetimi konularında yeni yaklaşımlar ve teknikler geliştirmek amaçlı iki önemli program, Afrika Ülkeleri Sayıştayları Örgütünün (African Organization of Supreme Audit Institutions – AFROSAI) İngilizce konuşan kesimi, ASOSAI, EUROSAI ve Güney Pasifik Ülkeleri Sayıştayları Örgütü (South Pacific Organization of Supreme Audit Institutions – SPASAI) bünyesinde hayata geçirilmiştir.

2006 sonu itibarıyla, IDI, eğitim uzmanı kapasitesini Latin Amerika ve Karayip Ülkeleri Sayıştayları Örgütü (Organization of Latin American and Caribbean Supreme Audit Institutions – OLACEFS) ve AFROSAI'nin Fransızca konuşan kesimine de yaymayı ve e-egitim konusuna eğilmeyi hedeflemekte, bunun yanında, kapasite artırımı yöntemlerini daha geniş bir ölçekte ele almayı öngörmektedir.

INTOSAI STRATEJİK PLANI (2005-2010)

Arka Plan Bilgileri:

2001 Ekimi'nde Güney Kore'nin başkenti Seul'de gerçekleştirilen 17. INCOSAI'de, Yönetim Kurulu bünyesinde INTOSAI Stratejik Planının hazırlanmasıyla görevli olacak bir Çalışma Kolumun kurulması Kongre tarafından kabul edilmiştir. Çalışma Kolu üyeliğine, INTOSAI bünyesindeki bölgesel çeşitliliği yansıtacak şekilde, Antigua ve Barbuda, Avusturya, Birleşik Krallık, Burkina Faso, Kore, Norveç, Peru, Suudi Arabistan, Tongo ve Amerika Birleşik Devletleri Sayıştayları seçilmiştir.

Yönetim Kurulunca kabul edilen bir program ve bütün üyeleri ve INTOSAI kurumlarını kapsayan geniş bir istişare doğrultusunda çalışmalarını yürüten Çalışma Kolu tarafından oluşturulmaya başlanan Taslak Plan, INTOSAI bünyesindeki EUROSAI (European Organization of Supreme Audit Institutions / Avrupa Ülkeleri Sayıştayları Örgütü), ASOSAI (Asian Organization of Supreme Audit Institutions / Asya Ülkeleri Sayıştayları Örgütü) gibi Bölgesel Grupların Genel Kurulları yanında INTOSAI Teknik Komiteleri ve Çalışma Gruplarının olağan toplantılarında da sunulmuş ve Taslak üzerinde pek çok platformda görüşmeler yapılmıştır.

Görüşlerini bildirmeleri için bütün INTOSAI üyelerine de gönderilen ve onaylanmak üzere Kongreye sunulması konusunda üzerinde fikir birliğine varılan Plan, 2004 Haziranı'nda Viyana'da gerçekleştirilen INTOSAI Yönetim Kurulu Olağanüstü Toplantısı'nda Kurulun da onayına sunulmuş ve Kurulca benimsenen Plan, bu sefer, Ekim 2004'te gerçekleştirilen 18. INCOSAI'de Kongre'nin onayına sunulmuş ve oybirliğiyle kabul edilmiştir.

“INTOSAI Stratejik Planı (2005-2010)” başlığının bundan sonraki bölümünde, Planla ilgili olarak, 18. INCOSAI sonucunda imzalanan Budapeşte Bildirgesinde yer alan ifadelere, mümkün olduğunca aslına sadık kalınarak yer vermeye çalışılmış, ardından Planı ana hatlarıyla bir bütün olarak görmeye imkan sağlayacağına inanılan şematik anlatıma başvurulmuştur.

INTOSAI'nin Dört Temel Stratejik Hedefinin Belirlenmesi:

Plan, INTOSAI'nin görevleriyle ilgili dört temel hedef öngörmektedir. Bu hedeflerden ilki; güçlü, bağımsız ve çoklu disipline sahip Sayıştaylar oluşturmak ve etkin mesleki standartlar geliştirmek ve benimsemektir. İkinci hedef; Sayıştayların mesleki yetkinlik ve kapasitelerini eğitim, teknik destek ve diğer geliştirme çalışmalarıyla arttırmaktır. Üçüncü hedef ise; araştırmaları, iyi uygulama örnekleri üzerine çalışmaları ve kalite ölçümlerini içeren bilgi paylaşımı yoluyla Sayıştaylar arasında işbirliğini, karşılıklı katkıda bulunmayı ve sürekli ilerlemeyi sağlamaktır.

Üyelere sahip olmasının doğal bir sonucu olarak, INTOSAI, kendisi örnek teşkil etmek yoluyla yol göstermenin gerekliliğine inanmaktadır. Bu da, kendi faaliyetlerinin verimliliğini, etkinliğini ve tutumluluğunu sağlayarak ve kendi bütçesi içinde kalarak olacaktır. Sonuç olarak, Stratejik Plan, INTOSAI için dördüncü bir hedef öngörmektedir: Örnek bir uluslararası örgüt haline gelmek.

INTOSAI Stratejik Planı, devrimsel olmaktan çok evrimsel niteliktedir. INTOSAI, gelecekte kendisine, geçmişteki başarılarının üzerine yenilerini ekleyebilmesine ve daha yüksek seviyelere ulaşmasına imkan sağlayacak bir yol haritası çizmenin gayreti içerisinde. Üyelerinin 21. yüzyılda Sayıştayları bekleyen artan talep ve beklentileri karşılama yardımcı olmak için nelerin işe yaradığı, nelerin geliştirilebileceği ve hangi değişikliklere ihtiyaç duyulduğu konularına büyük dikkat sarf edilmiştir. Bütün üyeler, kendi görev ve yetki alanları dahilinde ve ulusal egemenlik değerlendirmeleri doğrultusunda Planı uygulamaya davet edilmişlerdir.

Özet olarak, Stratejik Plan, Örgütün gelecekteki çalışmalarına yön vermek amacıyla; güncellenmiş görev tanımı, Örgüt vizyonu, dört adet Stratejik Hedef ve bir dizi temel değerden oluşmaktadır.

Stratejik Plan, INTOSAI'nin, kurulduğu 1953 yılından bu yana pek çok başarıya imza attığından hareketle, bir yandan geçmişteki başarılarını arttırarak devam ettirmesinin diğer yandan da Örgütün gelecekte karşılaşmasının muhtemel olduğu yeni meselelerin üstesinden gelmesinin yollarını aramayı amaçlamaktadır. Sürekli ilerleme, üst düzey her örgütün temel belirleyici özelliğidir ve bu Plan, INTOSAI'yi uluslararası örgütler arasında örnek bir konuma getirmek yolunda atılan bir adımdır.

1., 2. ve 3. Hedefler INTOSAI'nin belirli faaliyetlerine dair alanlara ilişkin iken 4. Hedef, INTOSAI'nin örgüt yapısı ve faaliyetlerinin bu hedeflere ulaşılmasını sağlamak amacıyla yeniden düzenlenmesini amaçlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında, 1., 2. ve 3. Hedeflerin 4. Hedeften temel bir takım farklılıklara sahip olduğu görülmekle birlikte, 4. Hedefe ilişkin stratejilerin altyapısını oluşturan yön gösterici ilkeler aynı zamanda bu Hedeflere ulaşılması bakımından da büyük önem arz etmektedir. Söz konusu ilkeler şu şekilde sıralanabilir:

- Bütün INTOSAI faaliyetlerinde, üzerinde anlaşmaya varılan Stratejik Hedeflere tam olarak odaklanılmalıdır.

- Üye Sayıştayların INTOSAI çalışmalarına mümkün olan en geniş şekilde katılımını teşvik etmek için gerekli örgütsel ve yönetsel uygulamalar benimsenmelidir.

- INTOSAI, alacağı önemli kararlara üyelerinin geniş tabanlı desteğini sağlamanın önemi ile bu kararların zamanında alınabilmesi arasındaki dengeyi kuracak karar verme mekanizmalarına sahip olmalıdır.

- Yönetim Kurulu daha etkin bir rol üstlenmeli ve INTOSAI'nin çalışmalarını daha da ileriye götürmek amacıyla kurulmuş olan Komiteler, Çalışma Grupları ve Çalışma Kolları ile Yönetim Kurulu arasında güçlü bağlar kurulmalıdır.

- INTOSAI, faaliyetlerini kendi bütçesi ile sürdürebilecek ve Planın etkin şekilde uygulanmasını ve Örgütün sürekli var olmasını sağlayacak bir maddi yapıya sahip olmalıdır.

- Örgüt Genel Sekreterliğinin Stratejik Planın uygulanması açısından üyeleri ve Yönetim Kurulunu destekleme kapasitesi artırılmalıdır.

Öneriler:

INTOSAI Stratejik Planı, ancak bütün Örgüt üyelerinin tam ve etkin desteği ile hayata geçirilebilecektir. Bu bağlamda, Kongre, bütün üyelere, Plan konusunda gerekli hassasiyeti göstermeleri ve Planda öngörülen stratejilerin uygulanması doğrultusunda kendi görev ve yetki alanları dahilinde çalışmalar yapmaları çağrısında bulunmaktadır.

Kongre, Planın uygulamaya konması ve karşılaşılabilecek ilave sorunların çözülmesinde, Yönetim Kurulunu, Planda yer alan 4. Hedefte benimsenen yön gösterici ilkelere gereken özeni göstermekle görevlendirmiştir.

**INTOSAI
STRATEJİK PLANI
2005-2010
GENEL BAKIŞ**

Misyon

INTOSAI;

karşılıklı destek sağlamak; düşünce, bilgi ve deneyimlerin paylaşılmasını teşvik etmek; uluslararası toplulukta Sayıştayların yetkili bir temsilcisi olarak hareket etmek ve üye Sayıştaylar arasında sürekli gelişmeyi teşvik etmek için kurulmuş özerk, bağımsız, mesleki ve siyaset dışı bir örgüttür.

Vizyon

Sayıştayların, hükümetlerine;
performanslarını geliştirme, şeffaflıklarını artırma,
hesap verebilirliklerini sağlama, güvenilirliklerini muhafaza etme,
yolsuzlukla mücadele, kamuoyunun güvenini sağlama ve
kamu kaynaklarını halklarının menfaati için etkin ve verimli şekilde toplama ve kullanma
konularında yardım etmelerine imkan sağlamak yoluyla
iyi yönetişimi teşvik etmektir.

Stratejik Hedefler

1. Hedef: Hesap Verebilirlik ve Mesleki Standartlar

- a) Sayıştayları birer örnek teşkil ederek yol göstermeleri konusunda teşvik ederek ve
b) Uygun ve etkin mesleki standartların geliştirilmesi ve benimsenmesine katkıda bulunarak
güçlü, bağımsız ve çoklu disipline sahip Sayıştaylar oluşturmak.

2. Hedef: Kurumsal Kapasite Artırımı

Sayıştayların yetkinliklerini ve mesleki kapasitelerini eğitim, teknik destek ve diğer geliştirme faaliyetleri vasıtasıyla arttırmak.

3. Hedef: Bilgi Paylaşımı ve Bilgi Hizmetleri

Ortak çıkar ve ilgi alanları üzerine araştırmalar yapma,
iyi uygulama örnekleri üzerinde çalışmalar gerçekleştirme ve
kalite değerlendirmeleri yapmayı da içeren bilgi paylaşımı yoluyla
Sayıştaylar arasında işbirliğini, karşılıklı katkıda bulunmayı ve sürekli ilerlemeyi teşvik etmek.

4. Hedef: Örnek Uluslararası Örgüt

INTOSAI'yi;

bir yandan bölgesel dengeleri ve üye Sayıştayların farklı model ve yaklaşımlarını muhafaza ederken,
diğer yandan kendisine verimli, etkin ve tutumlu çalışmalar yapma,
kararları zamanında alma ve etkin yönetim uygulamaları gerçekleştirme imkanı sunan bir şekilde yapılandırmak ve yönetmek.

Temel Değerler

Bağımsızlık

Bütünsellik

Uzmanlaşma

Güvenilirlik

Kapsayıcılık

İşbirliği

Yenilik

KONGRE TEMALARI

18. INCOSAI’de;

- “Sayıştaylar Arasında İkili ve Çok Taraflı İşbirliği İmkanları” ve
- “Ulusal, Bölgesel, Yerel ve Özerk Kurumlarca Gerçekleştirilen Denetim Çalışmaları Arasında Eşgüdümün Sağlanması”

Temaları görüşülmüştür.

“Kongre Temaları” başlığının bundan sonraki bölümünde konu anlatımının, 18. INCOSAI sonucunda imzalanan Budapeşte Bildirgesinde yer alan ifadelere mümkün olduğunca aslına sadık kalınarak yer verilmesi yoluyla gerçekleştirilmesine çalışılmıştır.

I. TEMA: SAYIŞTAYLAR ARASINDA İKİLİ VE ÇOK TARAFLI İŞBİRLİĞİ İMKANLARI

Öneriler:

Bilgi Paylaşımı ve Mesleki Standartlar Hakkında

Genel Sekreter, INTOSAI İnternet sitesinin; INTOSAI faaliyet ve çıktılarını hakkında daha fazla bilgi verilmesi, INTOSAI Komiteleri arasındaki bütünlüğün daha iyi şekilde sağlanması ve sitenin tasarımı konusunda iyi uygulama örnekleri geliştirilmesi açılarından güncellenmesinin gerekip gerekmediğini gözden geçirmelidir.

INTOSAI Dergisi, üyelerin ikili ve çok taraflı işbirliği tecrübelerinin daha iyi paylaşılmasına ilişkin imkanlar hakkında değerlendirmelerde bulunmalıdır.

INTOSAI bünyesindeki Bölgesel Gruplar, Komiteler ve Çalışma Grupları; yeni çalışmalar gerçekleştirmeyi planladıklarında, bunlara ilişkin iletişim planlarını detaylandırmayı da kapsayacak şekilde, paylaşımlarının etkinliğini incelemelidirler.

Bütün Sayıştaylar;

- INTOSAI bünyesindeki Bölgesel Gruplara, Komitelere ve Çalışma Gruplarına aktif şekilde katılım,
- uygun ve yararlı olacağını düşündükleri denetim çalışmalarında ortaklık ve işbirliğini geliştirmek ve

- denetim standartları, metodolojileri ve iyi uygulama örneklerinin daha geniş şekilde paylaşımı,

yoluyla daha etkin bir bilgi paylaşımını gerçekleştirmek için çalışmaya devam etmelidirler.

Kurumsal Kapasite Artırımı Hakkında

INTOSAI Bölgesel Grupları, Komiteleri ve Çalışma Grupları, çalışma programlarını oluştururken, üye Sayıştayların kapasite artırımı ihtiyaçlarına da işaret etmelidirler. Bu yapılırken, kuramsal olmaktan çok uygulamaya ilişkin konular üzerinde odaklanılmalı ve gerektiğinde aşama ve zaman dilimleri açık şekilde belirlenmelidir.

Bütün Sayıştaylar, kurumsal kapasitelerini artırmak amacıyla diğer Sayıştaylarla birlikte çalışmalar yapmanın ve böylece uzun vadeli ikili ortaklıkların sağladığı kazanımları pekiştirmenin yollarını aramaya devam etmelidir.

I. Tema ile ilgili olarak ortaya çıkacak diğer meseleler hakkında gerekli işlemleri yapma yetkisi, Stratejik Planın yürütülmesinden ve kurulacak olan Kapasite Artırımı Komitesinden sorumlu bulunan Yönetim Kurulunun uhdesinde olacaktır. Kongre, Yönetim Kurulunu;

- Kabul edilen Stratejik Planla doğrultusunda, IDP'nin (INTOSAI Development Initiative) INTOSAI'nin resmen bir parçası haline getirilmesinin önemini ve aciliyetini,

- Çok taraflı kalkınma ajansları ve uluslararası kalkınma bankalarıyla, örgütsel bazda daha üst düzeyde ve daha stratejik ve bütünlük ve fakat INTOSAI'nin bağımsızlığını ve bünyesindeki Bölgesel Grupların özerkliğini de koruyacak şekilde ilişkiler kurma yolunda daha eşgüdümlü yaklaşımlar geliştirmenin gerekliliğini,

- Kurulacak herhangi bir komite ya da çalışma kolundaki üyelik yapısının, INTOSAI'nin bölgesel çeşitliliğini, farklı yapıdaki Sayıştayların çok farklı ihtiyaçlarını ve gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını yansıtacak şekilde tanzim edilmesinin ve aynı zamanda muhtemel çıkar çatışmalarına karşı duyarlı olunmasının önemini,

değerlendirmeye davet etmektedir.

Kurulması öngörülen Komitenin yetki alanı;

• Sayıştayların kurumsal kapasite artırımı ihtiyaçlarının ortaya konması amacıyla yönelik olarak daha uzun vadeli stratejiler geliştirilmesinin sağlanması için, Komitenin;

- Yönetim Kurulu ve Mali ve İdari Komite,
- Genel Sekreter ve atanacak olan Stratejik Planlama Direktörü,
- INTOSAI Komiteleri, Çalışma Grupları ve Çalışma Kolları,
- Bölgesel Gruplar ve bunların Eğitim ve Kurumsal Güçlendirme Komiteleri ve
- IDI ve INTOSAI Dergisi ile yakın çalışmalar gerçekleştirmesine duyulan ihtiyacı,

• Kurumsal kapasite artırımı konusunda iyi uygulama örnekleri rehberlerinin, 2007 yılında gerçekleştirilecek olan 19. INCOSAP'de Kongrenin onayına sunulmak üzere hazırlanmasını ve

• INTOSAI üyeleri tarafından geçmişte, günümüzde ve gelecekte gerçekleştirilen ve gerçekleştirilecek olan kurumsal kapasite artırımı faaliyetleri hakkındaki bilgilerin derlenmesi ve paylaşılmasını,

karşılacak ve kapsayacak şekilde olmalıdır.

II. TEMA: ULUSAL, BÖLGESEL, YEREL VE ÖZERK KURUMLARCA GERÇEKLEŞTİRİLEN DENETİM ÇALIŞMALARINI ARASINDA EŞGÜDÜMÜN SAĞLANMASI

Öneriler

Sayıştaylar, sahip oldukları görev ve yetkiler dahilinde, ülkelerinde eşgüdümlü denetimler gerçekleştirme imkanlarını araştırmalıdır. Bu araştırmalar çerçevesinde, ülkelerindeki diğer denetim kurumları ile temaslarda bulunarak işbirliği ilişkileri kurulması, ortak çıkarların tespiti ve metodoloji ve denetim yaklaşımlarındaki farklılıkların belirlenmesi yönünde de çalışmalar yapılmalıdır.

Kongre, üye Sayıştayların birbirlerinden farklı görev ve yetki tanımları bulunduğu bilincinde olarak, ilgili ülkelerde gerçekleştirilecek denetimlerin eşgüdümünde uygulanmak üzere aşağıdaki ilkeleri benimsemiştir. (Bu ilkeler aynı

zamanda iki veya daha fazla Sayıştay tarafından işbirliği temelinde gerçekleştirilecek ortak veya eş zamanlı denetimlere de uygulanabilir.)

Yol Gösterici İlke

İlgili ülkede faaliyet gösteren denetim kurumlarının birbirlerinden farklı görev ve yetki alanları bulunabileceğinden hareketle, Sayıştaylar, diğer denetim kurumları ile birlikte çalışmalar gerçekleştirmenin, ülkelerindeki denetim uygulamalarını geliştirmek ve iyi yönetime katkıda bulunmak bakımından kendilerine ortak bir çıkar sağladığını kabul ederler.

İlkeler

- Denetimin amaçları ve eşgüdümün yapısı, eşgüdümlü denetim başlatılmadan önce açıkça belirlenmelidir.
- Denetim kriterleri, standartları ve uygulamaları ile izlenecek kalite güvence yöntemleri açıkça belirlenmeli, üzerinde mutabakata varılmış olmalı ve INTOSAI yönergelerine de uygun olmalıdır.
 - Erken ve iyi iletişim, eşgüdümün bütünlüğü bir parçası olmalıdır.
 - Denetim çalışmalarının yürütülmesinde her denetim kurumunun rolü ve sorumluluğu açıkça belirlenmeli ve kendi görev ve yetki tanımlarına uygun olmalıdır.
 - Kaynak ihtiyaçları açıkça tanımlanmalı ve denetim kurumlarının imkanlarını ve kapasite kısıtlarını göstermelidir.
 - Denetim kurumları, yürütecekleri eşgüdümlü denetimin her safhasında öngördükleri önemli gelişmeleri de içeren bir program üzerinde anlaşmaya varmalıdır.
 - Raporlama yöntemleri, yapılanma ve şeffaflık konuları üzerinde uzlaşma sağlanmalıdır.
 - Ortaya çıkacak anlaşmazlıkların çözümlenmesinde izlenecek usul belirlenmelidir.
 - Bilgilerin gizliliği ve açıklığı konularına ilişkin şartlar belirlenmelidir.

Genel Sekreter, ulusal bir forum oluşturulmasına ilişkin dokümanlara INTOSAI İnternet sitesinden ulaşılması imkanını sağlamalıdır. Bu dokümanlarda, Sayıştaylar arasında anayasal ve yasal farklılıklar bulunduğu

gözetilerek hazırlanan bir geniş kısma ilaveten, 18. INCOSAI'de II. Tema üzerinde gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda ulaşılan sonuçların da yer alması yerinde olacaktır. Söz konusu sonuçlar; öngörülen ilkeler, hedefler ve örgütsel yapı ve süreçleri de içermelidir ve bu yönüyle Sayıştaylara, aynı görev alanında faaliyet göstermekte oldukları diğer özerk denetim kurumları ile ilişkilerini geliştirmeleri açısından yararlı bir temel oluşturacaktır.

Genel Sekreter, INTOSAI İnternet sitesi aracılığıyla, eşgüdümlü denetimler hakkındaki bilgilerin paylaşılması imkanını sağlamalıdır. INTOSAI Stratejik Planında yer alan 3. Stratejik Hedef (Bilgi Paylaşımı ve Bilgi Hizmetleri) ile bağlantılı olarak, INTOSAI İnternet sitesinin, eşgüdümlü denetimler konusundaki iyi uygulama örneklerini bünyesinde barındırır hale getirilmesi yerinde olacaktır. Sitenin, aynı zamanda, Bölgesel Grupların İnternet sitelerine de linkler veren bir portal işlevi görmesi de mümkündür. Bu yapılırken, kaynakların daha etkin kullanımı, daha iyi ve daha kapsamlı denetimler ve gelişmiş denetim metodolojileri gibi kazanımları gösterecek örneklerin seçilmesi isabetli olacaktır. Seçilen örnekler, aynı zamanda geçmiş deneyimlerden faydalanma imkanı da sağlar nitelikte olmalıdır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

INTOSAI Kongreleri, yüksek denetim alanındaki gelişmelerin, deneyimlerin ve bilgi birikiminin tüm dünyaca paylaşılmasına zemin sağladığı gibi, uluslararası işbirliği ve yakınlaşmaya da önemli katkılar sağlamaktadır. 51 yıllık tarihinde onsekizinci kez düzenlediği son Kongresinde önemli açılımlar sağlayan INTOSAI, örnek bir uluslararası örgüt olmayı hedef olarak belirlerken, denetim mesleğinin ve yüksek denetim kurumlarının denetim kapasitelerinin güçlendirilmesi amacıyla üyelerine yapmakta olduğu katkıyı artırmanın yollarını aramıştır.

Giderek güçlenen ve uluslararası toplumun desteğini daha çok arkasına alan INTOSAI, günümüzün en önemli uluslararası aktörlerinden birisi haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler, OECD, IFAC gibi diğer önemli uluslararası örgütlerle işbirliği içerisinde yürüttüğü ve çoğunlukla Dünya Bankası ve diğer uluslararası finans kuruluşlarının sponsorluğunda yürütülen çalışmaları ile denetim mesleğinin geliştirilmesinde önemli işlevler üstlenmektedir. Denetimin uluslararası standartlara bağlanmasında, uygulamaya yön veren rehberlerin geliştirilmesinde ve daha birçok alanda, oluşturduğu daimi ve özel görevli (geçici) çalışma grupları aracılığı ile denetim mesleğine önemli katkılar sağlarken, eğitim

programları, uzman değişimi vb. yöntemlerle de yüksek denetim kurumlarına doğrudan destek vermektedir.

Türk Sayıştay'ı da INTOSAI'nin doğrudan üyesi olduğu gibi, coğrafi konumu nedeniyle bu örgütün iki ayrı bölge teşkilatının (EUROSAI - Avrupa Yüksek Denetim Kurumları Birliği ve ASOSAI - Asya Yüksek Denetim Kurumları Örgütü) üyesidir. Ayrıca ECO üyesi ülkelerin yüksek denetim kuruluşlarınca oluşturulan ECOSAI'nin de üyesi olan Sayıştayımız, uluslararası arenada önemli görev ve sorumluluklarla karşı karşıya olduğu gibi, çok önemli fırsatlara da sahiptir. Sayıştayın bu alandaki etkinliği sürekli artmakla birlikte, özellikle INTOSAI'nin çalışma gruplarında daha etkin roller üstlenerek, birikim ve deneyimlerini uluslararası paylaşımına daha çok sunması ve tarihsel, jeo-politik ve stratejik konumumuzun sağladığı avantajlardan da yararlanarak, alanındaki lider kuruluşlardan birisi haline gelmesi gerektiği düşünülmektedir.

Dolayısıyla INTOSAI'nin yakın geleceğini tasarlayan "Stratejik Plan"ın irdelenmesi, kurguladığı hedef ve amaçların iyi analiz edilmesi, INTOSAI Çalışma Gruplarının faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olunması ve denetim alanındaki gelişmelerin izlenmesi, kuşkusuz bu çabalarda katkı sağlayacaktır.